

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica contra horum temporum hæreses

Stapleton, Thomas

Antverpiae, 1595

In Lvcæ Cap. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39546

IN LVCÆ CAP. 2.

14. *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax, hominibus bonæ voluntatis.*

Incarnati-
onis
Domini-
cæ finis.

Ioan. 16.

Bona vo-
luntas
hoc loco
quæ.

INCARNATIONIS Dominicæ quasi finem & scopum hic cantus Angelicus tribus verbis exprimit. Primum est *Dei gloria*, ad quâ omnia diriguntur. Secundum est, *pax in terra*, non temporalis sed spiritualis & felicissima, inter homines videlicet & Deum: facta reconcilia-
tione humani generis cū Deo, & illa animorum pace constituta, quam Christus ex mundo abiturus suis dedit, dicens: *Pacem meam do vobis*, &c. Ter-
tiū exponit quibus hæc pax per Christū cōferenda sit. Nempe non omnibus hominibus, nec credentibus tantum, sed *hominibus bonæ voluntatis*, rectis & simplicibus, quales isti pastores erant. Bona autem voluntas sola ponitur, vnde quis rectus & bonus dicatur, quia voluntas cæteras potentias mouet ad operandum, & principium actuum ac proximum totius boni operis est bona voluntas.

Displicet hæc Euangelica doctrina hæreticis nostri temporis, ideoque hanc lectionē nostram ab Erasmo admoniti vitiosam & corruptam esse clamitant. In Græco quippe, non in genitiuo sed in nominatiuo legitur illa vox quâ noster interpres vertit, bonæ voluntatis: *εὐδοκίας*. Sed & ipsam vocem Græcam negant prorsus authore Erasmo significare in Scripturis bonam voluntatem in homine, sed vel ipsum Dei beneplacitum erga homines, vel certē mutuam quandā inter homines amicitiam, idque rarissimè. Sed non omnia vidit Erasmus, quem hoc in loco infelicititer ite-
rum

rum sequutus est Cornelius Ianſenius ; diſertè
affirmans hanc vocem nunquam tribui homini-
bus reſpectu Dei Nam ad Philipp. cap. 1. vbi le-
gimus, *Quidam propter bonam voluntatem Chriſtū præ-
dicant*, (quæ haud dubiè bona voluntas fuit re-
ſpectu Dei, & propter honorem Dei) Græcè eſt
δι' εὐδοκίας : & ad Roman. 10. vbi Paulus dicit,
*Voluntas quidem cordis mei, & obſecratio pro illis fit ad
Deum*, vbi de ſua bona voluntate puraq; erga Iu-
dæos charitate, non amicitia humana, loquitur,
Græcè eſt *ἡ εὐδοκία τῆς καρδίας ἐμῆς*. Falluntur ergo
qui Eraſmum ſequuti vocem Græcam hoc loco
non bonam in homine voluntatem, ſed Dei tan-
tū erga homines beneplacitum, ſignificare vo-
lunt. Exclamat quidem hoc loco Calvinus &
dicit. *Vnde factum ſit vt obreperet genitiuus caſus nſcio.*
Certe lectio vulgata quæ habet, Hominiſus bonæ voluntatis,
non modò tanquā adulterina repudiari debet, ſed etiam quia
totum ſenſum corrumpit. Sed contra Calvinum Beza
ipſe ſic ſcribit. *Ad me quod attinet, quamvis in omnibus*
exemplaribus Græcis legerim εὐδοκία in nominati-
uo, & ita ſim interpretatus, tamen Origenis, Chryſoſto-
mi, veteris interpretis authoritatē, ipſam denique rationem
ſequutus, non recuſem legere εὐδοκίας in genitiuo, & totam
hanc orationem in duo membra partiri, hoc modo: Gloria
in celis aſſiſſimis Deo, & in terra pax in hominibus dilectis
vel complacitis. Hæc ille, exponens verbum *εὐδοκίας*
de bona voluntate & beneplacito Dei erga ho-
mines, nō de bona voluntate in ipſis hominibus.
Cæterū Græci illi Patres à Beza citati, Origenes
homil. 13. in Lucam, & Chryſoſtomus homil. 36.
in Matth. in ſerm. de aſcenſione Domini, & ho-
mil. de Natiuit. Domini, quibus adde eundem
Origenem homil. 1. in Matth. & contra Celſum
lib. 1. & eundē Chryſoſt. homil. 2. in Matth. ope-

Calvinū
Beza cor-
rigit.

ris imperfecti, & homil. 35. de natiuit. Christi, D. quoque Hieronymum in cap. 2. Esaiæ, & August. ad Simplic. lib. 1. q. 2. nō solū in genitiuo legunt sicut noster textus habet, sed præterea de bona voluntate in hominibus exponunt, docentes pacem quam Christus attulit, non nisi in bonæ voluntatis hominibus residere, quia ista bona voluntas in credentibus effectus est pacis quam Christus attulit. Sanē in genitiuo casu omnes veteres Latini Patres conformiter hæc verba legunt, quoties hunc locum tractant, ut ipsemet fatetur Beza. Non igitur lectio vulgata, sed impius Calvinus alijque nouatores totum huius loci sensum corruperunt.

37. *Non discedebat de templo, ieiunijs & obsecrationibus seruicens diē ac noctē.*

Ieiunium
ad Dei
cultum
pertinet.

DO C E T hic locus ad Dei cultum ieiunia pertinere non secus atque obsecrationes, quum de utroque dicatur Anna vidua Deo seruasse, id est, Deum coluisse. Vritur enim Lucas verbo *λατρεύσας*, vnde latría, quæ cultum supremum & Deo proprium significat. Non tulit huius loci doctrinam Calvinus, ideóq; eius puritatem suo fermento contaminare voluit. Sapere est (inquit) scrupulus, quod videtur Lucas partem diuini cultus in ieiunijs statuere. Sed notandum est, ex operibus quæ ad Dei cultum spectant, alia simpliciter requiri, & per se esse necessaria; alia verò quæ accedunt, referri in hunc finem, ut prioribus illis subseruiant. Precationes ad Dei cultum propriè faciunt, ieiunium verò inferius subsidium est. Sit hæc distinctio vera: ex ea tamen disertè sequitur, partem diuini cultus in ieiunijs poni, quia subsidium quoddam est precationū quæ simpliciter ad Dei cul-

cultum requiruntur. Vtrunque autem hoc genus, affirmat Calvinus, ex operibus illis esse quæ ad Dei cultum spectant. Nō ergo scrupulum, quem ponit Calvinus, exemit, sed magis confirmavit. Nunc autē ieiunium opus est Deo gratum ex se, & ad Dei cultum ex se pertinet, nō solum subsidium est precationum. Imō ait Calvinus: *Ieiunium non aliter Deo probatur, nisi quatenus precandi studium & ardorem adiuvat.* Id si ita est, huius Annæ viduæ ieiunia Deo probata non erant. Ait enim de illis Calvinus eodem hoc in loco: *Non dubium est quin ieiunia sua retulerit sancta mulier ad lugendam, quæ tunc erat, Eccl. siæ calamitatem.* Si ad hunc finem sua ieiunia retulit hæc sancta mulier, aut Deo hoc nomine probata non erant, aut falsum est quod prius Calvinus dixit, Deo non probari ieiunia nisi quatenus precandi studium & ardorem adiuvant. Ita ad refutandum Calvinum, ipsemet Calvinus & vnus sufficit. Hic videlicet est spiritus vertiginis quem patiuntur ipsi Archi-hæretici, vt infra paucas lineas pugnancia doceant. Magistri mendaces meminisse nunquam possunt, mendacem oportere esse memorē, Nā & alibi idē Calvinus, vbi hæc verba Lucæ eodē modo deprauat, tres tamē ieiunij fines, ob quos Deo probantur, disertē assignat, vnam ad macerandam ac subigendam carnem ne lasciuat, secundam vt ad preces ac sanctas meditationes melius finis comparati, (quā hic vnicam & solam affirmat, cætera excludens) tertiam vt testimonium sit nostræ coram Deo humiliationis, dum volumus reatum nostrum coram ipso confiteri. Qui vltimus ieiunij finis non minus proprie ac simpliciter ad Dei cultum pertinet, quā precatio. Sicut enim ieiunium testimonium est nostræ humiliationis coram Deo, sic & precatio: & sicut ieiunio confitemur reatum nostrum, sic & precatione.

Vtraque

Calvinus
ex seipso
refutatur.

Institut.
lib. 4. c. 12
num. 15.

Vtraque à Deo veniam petimus, vtraque nosco-
ram Deo humiliamus, vtraque reatum nostrum
confitemur: idque eo magis ieiunio quàm pre-
tione, quatenus ieiuniū magis pœnale est, & nō
vocalis sed realis oratio, non voce sed facto Deū
deprecans. Si ergo precatio ad cultum Dei perti-
net, non secus ieiunium pertinebit.

At enim si nullum Dei cultum in ieiunio repo-
nat Calvinus, eo minus mirum videri debet, quia

Ieiunium
Calvinia-
num vi-
ctus mo-
deratus.

Vbi supra
num. 18.

Ieiunij
Calvinia-
ni varia
absurdi-
tas.

1.

2.

3.

4.

5.

tale ieiunium definit, quod nomine ieiunij à Deo
probari non potest: quum neque ad macerandam
carnem, neque ad precandi studium atque ardo-
rem quicquam conferat. Ieiunij quippe qualita-
tem & quantitatem seu parsimoniam describens,
*Qualitas (inquit) in eo sita est, ut absint omnes lautities ac
plebeijs vilioribusque cibis contenti palatum delicatis non
irritemus. Quantitatis ratio in hoc est, ut parcius ac lenius
solito vescamur, tantum ad necessitatem, non etiam ad vor-
luptatem. Hæc ille. Ieiunium ergo Calvinianū est,
à delicijs tantum abstinere, nec ad voluptatē sed
ad necessitatem vesci. Sic Calviniani semper de-
licatē victitant, & ad voluptatem vescuntur, nisi
quando ieiunant. Quod quia perrarò faciunt, gu-
la apud eos in nullo peccato ponitur, nisi forte
delicatis cibis palatum irritare, & ad voluptatem vesci, ad
gula vitium pertinere negabunt. Moderatio vi-
ctus à bonis viris perpetuò tenenda (qua videli-
cet ad necessitatem non ad voluptatem vescun-
tur) ieiunium Calvinianum est. Denique hoc
modo rustici & inferioris conditionis homines,
qui plebeijs ac vilioribus cibis vescuntur, perpe-
tuò ieiunant. Omnes etiam qui in lautiorē fortu-
na necessarijs contenti sunt, Calvino ieiunant.
Quasi verò viliores & plebeij cibi nō secus ven-
trem repleant ac stomachum grauent, quàm cibi
de-*

delicati: aut quasi qui ad necessitatem vescitur, 6.
 carnem suam macerare dicendus sit. Sanè mode- 7.
 ratus victus omnium Medicorum iudicio pro-
 lificationi magis idoneus est quàm delicatus. Vn-
 de & rusticos ac mediocris fortunę homines pro-
 libus abundare cernimus, quibus Magnates sepe-
 numero carent. Denique non carnem macerat 8.
 sed opimè nutrit, qui ad necessitatē tantum ve-
 scitur: nec alij magis succulenti aut robusti sunt,
 quā qui perpetua victus moderatione vsi ad ne-
 cessitatē tantū vescuntur. Medicorū præceptū est, 9.
 ad corporis robur ac vires seruādas, cibis magis
 parabilibus vesci, & ad necessitatē tantū, quasiq;
 adhuc esurientem à mēsa surgere. Nihil ergo, vt
 dixi, mirū, si Caluini iudicio ad Dei cultū ieiunia
 non pertinent. Sane quippe ad corporis cultum
 illa pertinent, non ad Dei. Philosophica illa sunt
 ieiunia, non Christiana. Ad corporis bonum sta-
 tum & *εὐεξία* illa spectant, non ad castigationem.
 Non illa carnem macerant, sed impingunt; nec
 castigant, sed roborant. Christianorum autem ie-
 iunia quæ corpus etiam necessarijs ad tempus
 priuant, quæ cum fame & siti, cum abstinentia
 non lautiorum modò ciborum sed & omnis cibi
 coniuncta sunt, illa carnē macerant & castigant,
 illa ad precandi studium plurimum conferunt,
 illa hominem coram Deo humiliant, iuxta illud
 Davidis, *Humiliaui in ieiunio animam meam*; illa deni- *psal. 34.*
 que ad cultum Dei pertinent.

52. *Proficiebat sapientia & ætate.*

QUIA Lucas ponit profectum sapientiæ *Sapientiæ*
 in Christo sicut profectum ætatis, nomi- *profectus*
 ne sapientię hoc loco necessariò videtur *in Chri-*
 sto qualis.
 in-

intelligi debere, nō vna & eadem semper sapien-
tia quę per effectus magis ac magis se demonstra-
ret, sicut non vna & eadem ætas in Christo sem-
per erat, nec experimentalis quędam cognitio
in qua proficeret sine vlla nouę scientiæ secun-
dum habitum acquisitione aut incremento, (ve-
rum enim fuit in ætate incrementum) sed ipsemet
habitus scientiæ acquisitæ in Christo suscipiens
incrementa simul cum corporis ætate & statura.
Nam sicuti fiebat accessio Christi corpori in quā-
titate, secundum quam corpus maius ac maius
erat, sic etiam fiebat accessio in sapientiā acqui-
sita, per quam ipsemet sapientiæ habitus ad plura
extendebatur. Sic explicat D. Ambros. lib. de In-
carnationis Dominicę sacramento cap. 7. & D.
Thom. 3. p. q. 12. art. 2. & q. 15. art. 3. & 8. Beda &
Euthymius in hunc locum: & Epiphanius in An-
chorato: qui *figmentum in Christo futurum fuisse* ait, si
ab ipsa pueritia sapientiam & scientiam acqui-
sitam, quam reuera haberet, dissimularet. Vide Me-
dinam in 3. p. q. 12. art. 2. Quod autem Lucas de
gratia dicit, intelligendum est illam in Christo
eandem & inuariabilem semper fuisse, nec in ea
aliter profecisse quā quod eam magis ac magis
per actus excellentiores demonstraret & explica-
ret: vt docet D. Thom. 3. p. q. 7. art. 12. Quā etiam
ob causam, gratiam posuit Lucas vltimo loco &
post ætatem, volens insinuare non iuxta ætatem
in ea profecisse, sed in externa tantum demonstra-
tione *apud Deum & homines*: faciens videlicet opera
Deo & hominibus magis ac magis grata. Erasmi
explicationem de augmento donorū Spiritus S.
in Christo absurdam & temerariam sequitur Cal-
uinus. quam refutat Medina loco citato. Nec pu-
det Caluinum ignorantiam positiuam ponere in
Chri.

Christo, quæ accedente cum ætate sapientia informaretur, quia etiam mortē subiit peccati pœnam. Atqui mors nec plenitudini gratiæ nec plenitudini scientiæ quæ in Christo fuit, opponitur, sicut ignorantia. Vide Mediā 3. p. q. 15. art. 3. Sed utinam sola rerum theologicarum ignorantia laborasset Calvinus, ac non plæraque studio & cauteriata conscientia deprauasset!

IN LVCAE CAP. 3.

II. *Qui habet duas tunicas, det non habenti, &c.*

QVVM Ioannes Baptista ijs quos ad pœnitentiam agendam suis concionibus iam adduxerat (dicebant enim, *Quid ergo faciemus?*) hoc pœnitentiæ genus quasi generale iniunxit (turbæ enim erant & tota promiscua auditorū concio quibus hoc iniunxit) ut opera charitatis erga proximum facerent, ex suis videlicet superfluis tam quoad victum quam quoad vestitum indigentibus largiendo; bonus Calvinus hos esse vult *dignos pœnitentiæ fructus*, qui etiam à Christianis relapsis exigere debeant, nec aliquid à nobis excellentius aut perfectius in hoc genere postulari oportere. *Friuolum* (inquit) *cauillum est, hic rudibus tantum elementa tradi, quæ longè infra Christianā perfectionem subsidant.* Ioannis munus fuit plebem Domino perfectā aptare. Nec dubium est quin fideliter in hoc totum incubuerit. Atqui argumentum quo suā confirmat sententiam, etiam ipsius Caluini iudicio friuolū cauillum esse ostenditur. Quod enim primo capite de Ioanne dictum erat, *Parare Domino plebem perfectam*, ipse Calvinus exponit iuxta vim verbi Græci quo Lucas usus est, non ad perfectionem sed

Pœnitentiæ fructus.

Calvinus ex seipso refutatur.